



Innst. 379 L

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Prop. 101 L (2010–2011)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om lov om elsertifikater

Til Stortinget

Sammendrag

Regjeringen legger i proposisjonen fram forslag til innretning av et elsertifikatmarked, som skal kobles sammen med det svenske elsertifikatmarkedet fra 1. januar 2012. Det er i proposisjonen gjort rede for forberedelsene til samarbeidet om et felles elsertifikatmarked mellom Norge og Sverige, og som skal vare fram til april 2036.

I tillegg til denne lovproposisjonen vil det bli lagt fram en proposisjon om innhenting av Stortingets samtykke til en juridisk bindende avtale mellom Norge og Sverige om et felles marked for elsertifikater før samarbeidet trer i kraft. Avtalen skal inneholde bestemmelser for tilretteleggingen av markedet og opprettelsen av felles institusjoner. Det vil bli bestemmelser om forholdet til tredjeparter, notifikasjon til EU/ESA og tvisteløsning.

Det vises til at samarbeidet om elsertifikatmarkedet forutsetter at Norge gjennomfører direktiv 2009/28/EC (fornybardirektivet). Etter dette direktivet skal landene ha bindende mål for hvor stor del av energiforbruket som skal dekkes opp med fornybar energi i 2020. Direktivet åpner for å benytte samarbeidsmekanismer slik at et land kan finansiere utbygging i andre land for å nå fornybarandelen. Det felles elsertifikatmarkedet er et eksempel på en slik samarbeidsmekanisme, men den kan bare benyttes mellom land som har forpliktet seg etter fornybardirektivet.

Det er i proposisjonen gjort rede for forholdet til annet lovverk og til EØS-avtalen.

Fram til nå har det blitt gitt investeringsstøtte til vindkraft i Norge. Ordningen har vært forvaltet av Enova SF siden 2002. Denne ordningen blir avviklet, og dette påvirker Enovas virkeområde. I denne proposisjonen er det redegjort for status for Enovas arbeid, og det trekkes opp perspektiver for utviklingen framover.

Premisser for et felles marked

Det er i lovforslaget lagt inn en rekke reguleringer for å få markedet til å fungere, og forslaget er harmonisert med det svenske markedet som har fungert siden 2003. Det er lagt opp til at anlegg må settes i drift innen utgangen av 2020 for å bli godkjent for tildeling av elsertifikater. Anleggene tildeles elsertifikater i 15 år, og det siste anlegget som godkjennes vil gå ut av elsertifikatmarkedet først ved utgangen av 2035. Etter lovforslaget kan elsertifikatmarkedet avvikles etter det.

Lovutkastet er innrettet mot etablering av et felles marked for elsertifikater med Sverige, og det forhandles en avtale mellom Norge og Sverige om å samarbeide om et felles elsertifikatmarked. Landene skal finansiere 26,4 TWh ny kraftproduksjon i 2020 gjennom elsertifikatmarkedet, og Norge forplikter seg til å finansiere 13,2 TWh elsertifikater i 2020. Dette vil Norge kunne rapportere til EU som et element i regnestykket som redegjør for fornybarandelen.

Innehavere av anlegg som produserer elektrisitet basert på fornybare energikilder kan delta i elsertifikatmarkedet, som innebærer at systemet er teknologinøytralt. Det tildeles elsertifikater ut fra løpende produksjon i 15 år. Elleverandørene blir pålagt en plikt til å dekke opp en andel av sluttkunderenes elforbruk med elsertifikater. Landene skal selv avgjøre hvilket forbruk som skal legges til grunn for bereg-

ning av andelens størrelse, og hvilke forbrukergrupper som skal kunne bli pålagt å dekke kostnadene ved elsertifikatplikten.

Finansieringsforpliktelsen som er satt for Norge, påvirker ikke hvordan produksjonsøkningen fordeler seg mellom Sverige og Norge. Hvor stor faktisk økning av fornybar produksjon det blir i hvert land avhenger av faktorer som konsesjonspolitikken, tilgangen på overføringsnett, utbyggingskostnader, kostnader ved nettilknytning og prisforventninger. Men departementet viser til at utforming av den generelle energipolitikken som påvirker utbyggings-takten, vil være opp til det enkelte land. Det er lagt opp til at landene skal orientere hverandre ved endringer i generelle rammebetingelser som kan påvirke konkurranseforholdet vesentlig.

I tråd med overenskomsten med Sverige mener regjeringen grunnprinsippet bør være at elsertifikat-systemet skal være tilstrekkelig støtte for å framdrive investering i anlegg for fornybar elproduksjon. Anlegg bør derfor ikke samtidig kunne få støtte utover elsertifikatsystemet. Eventuell framtidig støtte til anlegg for fornybar elproduksjon utover elsertifikatsystemet skal besluttes i samråd mellom landene. Hvis landene ønsker å støtte en viss teknologi på egen hånd, bør denne teknologien ikke omfattes også av elsertifikatsystemet.

Det er en forutsetning for å bli elsertifikatberettiget at anlegget har alle nødvendige konsesjoner, men konsesjonssystemet for elproduksjon vil ikke bli endret som følge av innføringen av et felles elsertifikatmarked.

På norsk side er hovedregelen at elleverandørene har plikt til å kjøpe elsertifikater. Det er beregnet kvoter for kjøp av elsertifikater, som er basert på elforbruket til alle som i dag er pliktige til å betale elavgift. Elsertifikatprisen vil påvirkes av elprisen og utbyggingskostnadene, herunder tilgangen på nye prosjekter. Elprisen påvirkes igjen av CO₂-kvotepri-sene, utbyggingen av overføringskapasitet, etterspørselsutvikling, nivået på fornybarsatsingen mv. Økt produksjon som følge av elsertifikatmarkedet kan føre til at prisen på elektrisitet går ned i visse situasjoner. Dermed vil eksisterende kraftprodusenter som ikke får tildelt elsertifikater, kunne komme til å være med på å dekke noe av kostnadene ved å nå målet i et elsertifikatmarked.

Elsertifikatsystemet krever at det etableres et system for utstedelse, handel og annullering av elsertifikater. Det skal opprettes et elektronisk register, og det må føres tilsyn med utstedelse av elsertifikater, kvotepliktige aktører, markedet og virksomheten hos registeransvarlig.

I henhold til fornybardirektivet skal Norge ha et forpliktende mål for hvor stor andel av energiforbruket som skal dekkje opp med fornybar energi. Norge

kan da regne inn den produksjonen som blir finansiert gjennom elsertifikatmarkedet uavhengig av om produksjonsanleggene ligger i Norge eller Sverige. Rapporteringen i henhold til direktivet skal baseres på hvor mye landene har finansiert. Det er avtalt at et felles energieresultat på 26,4 TWh vil fordeles med 50 pst. på hvert av landene.

Den store satsningen på fornybar energi vil kreve en omfattende utbygging av overføringsnett i Norden som er nødvendig for at begge landene skal ha utbytte av de samlede investeringene. Det legges derfor vekt på betydningen av økt overføringskapasitet mellom Sverige og Norge.

Hovedpunkter i lovforslaget

Rett til elsertifikater

Fornybardirektivets definisjon av fornybar energi er lagt til grunn for nærmere definisjon av elsertifikatberettigede anlegg. For tiden er fornybardirektiv I gjeldende i EØS, mens fornybardirektiv II gjelder i EU. Ved innlemmelse av fornybardirektiv II i EØS-avtalen vil de samme reglene også gjelde i Norge. Vind, biomasse og vann er de viktigste fornybare energikildene som er egnet for elproduksjon og vil være dominerende i det felles elsertifikatmarkedet.

Det nye fornybardirektivet definerer den nedbrytbare andelen av avfall som biomasse. Energi-gjenvinning defineres derimot ikke som fornybart, og vil ikke kvalifisere for rett til elsertifikater. Pumpekraftverk som ikke fører til økt produksjon av fornybar elektrisk energi, vil ikke kvalifisere for rett til elsertifikater. Forbruket som medgår til pumpekraft er på den annen side ikke elavgiftspliktig, og vil følgelig heller ikke være elsertifikatpliktig.

Torv inngår ikke blant de energikilder som har rett til elsertifikater etter lovforslaget, og anses heller ikke som en fornybar energikilde under fornybardirektivet.

Enkelte høringsinstanser har påpekt behov for klargjøring av når et anlegg senest må være godkjent for å komme med i elsertifikatordningen. Det presiseres i lovforslaget § 8 at anleggene må idriftsettes før utgangen av 2020 for å kvalifisere for rett til elsertifikater. Gjennom fastsettelsen av elsertifikatkvotene bygges det opp en etterspørsel for å nå målet i 2020. Deretter vil kvotene gradvis avta. Det kan redusere de langsiktige prisforventningene betydelig, dersom tilbudet av elsertifikater i markedet kan fortsette å øke etter 2020. Det vil redusere elsertifikatmarkedets evne til å stimulere til ny produksjon.

Det legges ikke opp til å gi bindende forhåndsgodkjennelse av anlegg slik det gjøres i Sverige. Etter departementets vurdering er det ikke hensiktsmessig å gi forhåndsgodkjenning fordi det kan foregripe

konsesjonsbehandlingen. Retten til elsertifikater defineres i lov og forskrift med størst mulig klarhet.

Det skal utstedes ett elsertifikat per megawatttime produsert fornybar elektrisk energi, og tildelingsperioden løper i 15 år for de anlegg som i driftsetter etter 1. januar 2012. Dette er tilsvarende som i Sverige.

Det er ikke satt noen tidsbegrensning på elsertifikatenes levetid. Elsertifikatene kan selges i et hvilket som helst år etter at de er tildelt. Etter utløpet av elsertifikatsystemets funksjonstid har ikke elsertifikatene lenger noen verdi eller funksjon. Mulighetene til å spare elsertifikater sikrer en viss fleksibilitet på tilbudssiden, og gjør markedet mer robust dersom det kommer inn lite ny produksjon et år, eller dersom elproduksjonen er lav som følge av lite vind eller tilsig av vann.

Elsertifikatplikten

Elsertifikatplikt er en plikt til pr. 1. april hvert år å inneha et visst antall elsertifikater for annullering i samsvar med loven. Lovforslaget legger elsertifikatplikt på enhver som leverer elektrisk energi til sluttbruker (elleverandører) og visse sluttbrukere. For elleverandøren vil innkjøp av elsertifikater være en kostnad som må holdes så lav som mulig for at han skal være konkurransedyktig.

Sluttbrukere som handler elektrisitet via en elleverandør skal forholde seg til en totalpris for elektrisk energi og elsertifikater.

For visse uttak til eget forbruk, og for kjøp til eget forbruk på Nord Pool Spot eller bilateralt, er elsertifikatplikten lagt direkte på forbrukersiden. Hvem som er elsertifikatpliktige må imidlertid også sees i sammenheng med definisjonen av beregningsrelevant mengde elektrisk energi, som i praksis vil bety at kraftintensiv industri blir skjermet for kostnadene ved å kjøpe elsertifikater.

Ny produksjon vil komme inn i ordningen gradvis og det vil akkumuleres en økende mengde elsertifikatberettigede anlegg i systemet. Tildeling av elsertifikater vil øke tilsvarende. Tildeling av elsertifikater vil gradvis bli redusert etter at tildelingsperioden for anleggene begynner å løpe ut. Elsertifikatkvotene er satt fram til 2035, og skal være et langsiktig signal til investorene for å vurdere investeringsbeslutninger.

Departementet viser til at NVE har vurdert hvor mye produksjon som kan komme de første årene av det felles markedet. Det er gitt en rekke konsesjoner de siste årene som ikke har resultert i utbygging ennå, men en del av disse er hindret av manglende nettkapasitet. Det er på denne bakgrunn lagt opp til en lineær opptrapping av etterspørsel etter elsertifikater. NVE anslår at tilbud og etterspørsel de første årene

fra det norske markedet kan balansere slik elsertifikatkvotene nå er fastsatt i lovforslaget.

Basert på NVEs oversikt over anlegg under bygging legger departementet til grunn at produksjon som omfattes av overgangsordningen til elsertifikater vil bli om lag 750 GWh. Det er tatt høyde for produksjonen i overgangsordningen ved fastsettelse av de årlige elsertifikatkvotene. De første kraftverkene som inngår i overgangsordningen hadde byggestart i 2004 og vil fases ut av systemet i løpet av 2019.

I beregningen av elsertifikatkvotene legger departementet til grunn at innehavere av vindkraftverk som har fått investeringsstøtte av Enova ikke vil benytte seg av overgangsordningen. Dette er en forutsetning som er basert på en vurdering av støttenivå opp mot en mulig elsertifikatinntekt.

Forvaltning av elsertifikatorordningen

Det forutsettes i lovforslaget at NVE får delegert oppgaver. Departementet vil gi forskrifter for gjennomføring og utfylling av loven, samt være klageinstans for vedtak fattet av NVE. Nettselskapene plikter på forespørsel å gi NVE og de elsertifikatpliktige opplysninger om beregningsrelevant mengde elektrisk energi som leveres over nettselskapenes nett.

Lovforslaget forutsetter at det etableres et elektronisk elsertifikatregister. Nærmere regler om elsertifikatregisteret, drift av dette og den enkeltes plikter knyttet til registeret vil bli fastsatt i forskrift.

Registrering av elsertifikater i elsertifikatregisteret vil etter lovforslaget ha rettsvernsvirkning, jf. lovforslaget § 14. Begrepet «rettsvern» betyr at en rettighetshaver sikrer seg mot at senere rettighetshavers kjøp går foran (dobbeltsuksesjon). De foreslåtte rettsvernsreglene gir kjøperen også mulighet for ekstinksjon av innsigelser fra selgers hjemmelsmann. De foreslåtte lovreglene er basert på prinsippet om tidsprioritet, det vil si at prioritet gis etter hvilken rettighet som ble registrert først, og prinsippet om god tro. Dette er i samsvar med alminnelige prinsipper i norsk tingsrett.

Elsertifikatene skal utstedes først når produksjonsanlegget er godkjent som elsertifikatberettiget, elsertifikatkonto er opprettet i elsertifikatregisteret og produksjonen av elektrisk energi har startet. Utstedelsen av elsertifikater skal i prinsippet skje i takt med produksjonen. Utstedelse av elsertifikater vil være basert på opplysninger fra nettselskapene, som allerede i dag registrerer all elektrisitetsproduksjon og rapporterer dette til Statnett SF. Statnett er tiltenkt rollen som registeransvarlig.

Lovforslaget pålegger registeransvarlig fortløpende å offentliggjøre informasjon om overdragelser av elsertifikater i registeret. Det er lagt opp til at departementet i forskrift kan fastsette nærmere regler

om innhenting og offentliggjøring av slik informasjon.

Det foreslås at det skal foretas kontroll av hvorvidt elsertifikatplikten er oppfylt hvert år. Dette skal skje ved annullering av elsertifikater etter § 20. Kontrollen vil bli gjort på grunnlag av opplysninger fra registeransvarlig og fra de elsertifikatpliktige. Ved manglende oppfyllelse av elsertifikatplikten vil det bli beregnet og ilagt en avgift.

Elsertifikatordningen forutsetter at elsertifikatene omsettes, slik at de elsertifikatberettigede får frigjort den verdi elsertifikatene representerer, og de elsertifikatpliktige får tilgang på elsertifikater som er nødvendig for å oppfylle elsertifikatplikten.

Departementet mener det ligger til rette for at markedsaktører vil kunne etablere markedsplasser for omsetning av elsertifikater. Myndighetenes rolle er å gi regler som gjør det mulig for aktørene selv å ivareta markedet for omsetning av elsertifikater. Etter departementets vurdering er det ikke grunn til å lovregulere spørsmålet om oppgjørspåstand for handel i elsertifikater. Det overlates til markedsaktørene å vurdere hvorvidt de vil benytte oppgjørssentral.

Elsertifikatene er etter departementets vurdering omsettelige formuesobjekter, som reguleres av privatrettslige regler, og elsertifikater faller ikke inn under opplistingen av finansielle instrumenter i verdipapirhandeloven. Etter lovforslaget § 23 legges det opp til at det føres tilsyn også med handelen i elsertifikater.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Marianne Marthinsen, Tor-Arne Strøm, Torstein Rudihagen og Eirin Sund, fra Fremskrittspartiet, Oskar J. Grimstad, Ketil Solvik-Olsen og Tor Sigbjørn Utsohn, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og Siri A. Meling, fra Sosialistisk Venstreparti, Aud Herbjørg Kvalvik, fra Senterpartiet, lederen Erling Sande, og fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, viser til at det fra 1. januar 2012 etableres et felles elsertifikatmarked med Sverige, hvor målet er å etablere 26,4 TWh ny elproduksjon basert på fornybare kilder i Norge og Sverige innen 2020. Komiteen slutter seg til dette.

Komiteen peker på at innføringen av elsertifikater vil være et viktig verktøy for at Norge kan innfri våre forpliktelser om fornybar energiproduksjon i henhold til EUs fornybardirektiv (Direktiv 2009/28/EC). Komiteen peker videre på at stabilitet og

langsiktighet er to helt avgjørende faktorer for et trygt investeringsklima.

Komiteen viser til at elsertifikater er et markedsbasert, teknologinøytralt og viktig verktøy for å stimulere frem ny fornybar energiproduksjon. Komiteen vil understreke betydningen av at et felles marked vil fungere bedre enn et nasjonalt marked fordi det blir flere aktører i markedet, større omsetningsvolum og mer konkurranse. Komiteen viser til sammenhengen mellom energi og klimautfordringen, og understreker betydningen av at fornybar energiproduksjon er bærekraftig i et klimaperspektiv.

Komiteen konstaterer at lov om elsertifikater og avtalen med Sverige vil gi en stor mengde ny elektrisitet fra fornybare energikilder i Norge. Komiteen peker på at dette stiller store krav til linjenettet, både i Norge og mellom Norge og utlandet. En styrking av overføringene til utlandet er nødvendig for å håndtere den økte mengden kraft. Nye utenlandsforbindelser skal baseres på samfunnsøkonomisk lønnsomhet, herunder virkningen på kraftmarkedet, forsynings sikkerheten, miljøet, kraftsystemet og behovet for mer innenlands nett. Komiteen peker også på at Norge i dag er en del av et europeisk og nordisk kraftmarked, og at Norge særlig i tørrår er avhengig av import av kraft for å ha en tilfredsstillende forsynings sikkerhet.

Komiteen vil også peke på at gjennom en økning av overføringskapasiteten mellom Norge og utlandet styrkes norsk forsynings sikkerhet, samtidig som en får avsatt det kraftoverskuddet som vil komme i enkelte timer som følge av utbygging av mer energi. Komiteen peker på at det er sentralt for utbygging av ny kraftproduksjon at det er mulig å transportere kraft også ut av landet i perioder med mye produksjon og lavt forbruk, slik at produsentene som skal investere i ny kraftproduksjon, får avsatt denne. Komiteen peker på at eksport av ren fornybar kraft fra Norge også kan bidra til en energiomlegging i land som i dag baserer seg på kullkraft. Dette gir en positiv klimaeffekt.

Komiteen understreker at utbygging av ny kapasitet mellom Norge og utlandet må komme norske forbrukere og norsk næringsliv til gode, slik det gjør gjennom styrket forsynings sikkerhet og gjennom incentiver for investeringer i ny kraftproduksjon.

Videre peker komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, på at regjeringen har varslet to stortingsmeldinger som grenser til dette temaet – en energimelding og en stortingsmelding om nettpolitikk.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at det er svært viktig at overføringsforbindelsene for elektrisk kraft til det øvrige Europa styrkes vesentlig, slik at økt produksjon av elektrisk kraft fra fornybare energikilder i Norge bidrar til en energiomlegging i andre europeiske land som i dag baserer sin kraftproduksjon i stor grad på fossile energikilder, samt bidrar til styrket forsyningssikkerhet både i Norge og det øvrige Europa.

Disse medlemmer viser til at Norge og Norden sannsynligvis beveger seg mot et netto kraftoverskudd på om lag 40 TWh innen 2020 både som følge av elsertifikatmarkedet og som følge av energieffektivisering. Dermed blir det viktig å tilrettelegge for muligheter for økt kraftutveksling med det øvrige Europa.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil for øvrig peke på at i dag kommer om lag 95 pst. av norsk kraftproduksjon fra fornybare energikilder, for det meste vannkraft. Klimagevinsten på Norges utslippsregnskap for CO₂ ved økt produksjon av elektrisk kraft fra fornybare energikilder er derfor sterkt begrenset.

Komiteen peker på at finansieringen av elsertifikatene deles likt mellom Norge og Sverige, mens selve utbyggingen av fornybar energi kan skje i begge land og vil avhenge av de initiativ den enkelte næringsaktør har for igangsetting av prosjekter. Komiteen vil understreke betydningen av at det legges godt til rette for at en kan realisere Norges halvdel av produksjonsmålsettingen om 26,4 TWh ny fornybar elproduksjon gjennom god tilrettelegging hva angår elementer som konsesjonspolitikk, saksbehandlingstid, tilgang på overføringsnett, utbyggingskostnader og kostnader ved nettilknytning.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti har merket seg at det i § 8 i lovforslaget står at produksjonsanlegg som settes i drift etter 31. desember 2020, ikke kvalifiserer for rett til elsertifikater. Disse medlemmer er enig i at det settes en tidsplan for utfasing av ordningen, og at det bør være forutsigbarhet i forhold til hvor stort volum fornybar kraft som vil være sertifikatberettiget. Disse medlemmer vil imidlertid peke på at lovforslaget med denne bestemmelsen legger opp til at en får forskjellige rammevilkår i Sverige og Norge på dette området. Den svenske loven vil tildele sertifikater til prosjekter som settes i drift også etter 31. desember 2020, men da får man avkortning i antall år man får sertifikater tilsvarende hvor lenge etter 31. desember 2020 man har oppstart.

Disse medlemmer peker på at det de siste årene har vært svært lang behandlingstid hos norske myndigheter på søknader om konsesjon for kraftproduksjon. Lang behandlingstid for konsesjonssøknader kan være en årsak til at planlagte kraftverk ikke rekker å bli satt i drift før 31. desember 2020, og dermed ikke kvalifiserer for tildeling av elsertifikater. Disse medlemmer mener det vil være svært uheldig dersom en kommer i den situasjonen at det på grunn av forsinkelser i prosjektene ikke blir gitt sertifikater til prosjekter som kommer i drift etter 31. desember 2020.

Disse medlemmer peker på at en slik forskjell mellom Norge og Sverige vil gi en vesentlig forskjell i risiko for prosjekter i Norge og Sverige. For en investor i Norge vil en forsinkelse av et prosjekt slik at det ikke kommer i drift før etter 31. desember 2020, kunne medføre en inntektsreduksjon på kanskje opp mot 40 pst. hvert år over en 15-årsperiode, mens en tilsvarende forsinkelse i Sverige bare vil bety inntektsreduksjon fra sertifikatandelen i ett av 15 år. For de som investerer i Norge og ender med en forsinkelse, kan det føre til at milliardinvesteringer blir stående uten sertifikater. Dette vil bidra til:

- redusert interesse for investeringer i fornybar kraft i Norge jo nærmere 31. desember 2020 vi kommer;
- vridning i investeringer fra Norge til Sverige.

Disse medlemmer peker på at lovforslaget slik det er formulert – pga. risikoen med fristen 31. desember 2020 – vil favorisere prosjekter med kort byggetid som vindkraft og mindre vannkraft. Dette er i hovedsak kraft med liten reguleringsevne, mens vi vet det er behov for å øke reguleringsevnen for å fase inn en økende andel uregulerbar kraft. Slike prosjekter har som regel lengre byggetid med større risiko for å falle utenfor, slik loven nå er formulert. I tillegg vil lovens § 8, slik den er formulert, gi entreprenører og andre leverandører en unik mulighet til å presse opp kostnadene på et anlegg som måtte komme under tidspress med hensyn til datoen 31. desember 2020.

Disse medlemmer peker på at det er flere hensyn som må balanseres:

- redusere risiko for de som investerer i prosjekter og pga. forsinkelser ikke kommer inn under sertifikatordningen pr. 31. desember 2020;
- redusere risiko for at ikke økt volum – ut over de 13,2 TWh – fører til redusert lønnsomhet for investorer som har investert og kommet i drift før 31. desember 2020.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«I lov om elsertifikater skal § 8 fjerde ledd, (nytt) annet punktum lyde:

Det kan likevel etter søknad tildeles sertifikater i en periode fram til 31. desember 2022 for konsesjons-søkte anlegg som er blitt forsinket i framdriften.»

Disse medlemmer peker samtidig på at det er svært viktig at behandlingstiden for konsesjons-søknader for ny kraftproduksjon hos offentlige myndigheter reduseres betydelig i forhold til det som hittil har vært praksis, blant annet for at en skal unngå at lang saksbehandlingstid fører til at ellers sertifikatberettigete anlegg ikke får rett til elsertifikater, og at norske vilkår for øvrig ikke skal bli mindre konkurransedyktige enn i Sverige.

Disse medlemmer vil påpeke at regjeringen Stoltenberg II har varslet at den først kommer med en helhetlig energimelding i 2012–2013. Disse medlemmer vil understreke betydningen av en aktiv tilrettelegging for investeringer i fornybar energi på et tidligere tidspunkt. Energiprojekter er store og kompliserte beslutningsprosesser som oftest tar lang tid før de kan realiseres. Dersom Norge skal ta sin andel av fornybarinvesteringene, er det viktig at forholdene legges til rette innenfor en rekke områder.

Disse medlemmer mener at en av de store utfordringene i energisektoren i dag er mangelen på en overordnet, robust, helhetlig og langsiktig energipolitikk, som også sees i sammenheng med klima og næringsutvikling.

Disse medlemmer viser til at Stortingets arbeid har vært mye fokusert på enkeltheter i energipolitikken. Stortinget har dermed i mindre grad kunnet fokusere på overordnede sammenhenger og dimensjoner i energipolitikken som energivolum, tidshorisonter for endringer i forbruk og produksjon, investeringer i økt nettkapasitet, kostnader, klimautfordringen, næringsutvikling, samt teknologiske muligheter. En stortingsmelding om energipolitikken som setter klima, energi og næringsutvikling i en større sammenheng, og påfølgende diskusjon om denne i Stortinget, er derfor viktig for å sikre en helhetlig tilnærming som kan anskueliggjøre kort- og langsiktig kraftbehov, forventet produksjonsutvikling og behov for en styrking av nettkapasiteten, samt virkemiddelbruken i energipolitikken.

Disse medlemmer viser til at energipolitikken, oljepolitikken og klimapolitikken henger nøye sammen og bør behandles i sammenheng. Disse medlemmer er kritisk til regjeringens planer om først å legge frem en oljemelding våren 2011, dernest en klimamelding høsten 2011, og så en energimelding i 2012/2013.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Dokument 8:26 S (2010–2011) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Elisabeth Røbekk Nørve, Frank Bakke-Jensen, Øyvind Halleraker, Siri A. Meling og Nikolai Astrup om en stortingsmelding om en helhetlig energipolitikk.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Dokument nr. 8:60 (2008–2009) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Holten Hjemdal, Hans Olav Syversen og Ingebrigt S. Sørfonn om masterplan for reduksjon av nasjonale klimagassutslipp og oppfølging av klimamålovet.

Dette medlem viser også til Dokument 8:67 S (2010–2011) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Hjemdal, Øyvind Håbrekke og Rigmor Andersen Eide om en forpliktende plan for å sikre forsyningssikkerheten for strøm og hindre fremtidige kraftkriser.

Komiteen viser til at etableringen av elsertifikatmarkedet er avhengig av Norges tilslutning til EUs direktiv 2009/28/EC, fornybardirektivet. Komiteen er klar over at det forhandles med EU om Norges forpliktelser i henhold til dette direktivet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil imidlertid påpeke at det er uheldig at en avtale ikke allerede er på plass i forkant av denne lovbehandlingen.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Stoltenberg II lenge har vært klar over at fornybardirektivet er EØS-relevant, og regjeringen kunne således startet forhandlingene med EU på et langt tidligere tidspunkt om Norges forpliktelser under dette direktivet. Disse medlemmer vil understreke at denne uavklarte situasjonen bidrar til å skape usikkerhet om fremtidige rammebetingelser for energisektoren.

Komiteen viser til at det er lagt opp til en overgangsordning som omfatter alle kraftverk med byggestart etter 7. september 2009. Videre omfattes vannkraftverk med byggestart etter 1. januar 2004 og installert effekt inntil 1 MW, såkalte mikro- og minikraftverk. Videre kan vindkraftprosjekter som har mottatt offentlige tilskudd gjennom Enova, tilbakebetale dette tilskuddet innen 30. april 2012 og bli en del av elsertifikatordningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil påpeke at eventuelle tilbakebetalte tilskudd skal overføres Energifondet.

Komiteen viser til at overgangsordningen vil gjelde for ny fornybarproduksjon med byggestart etter 1. januar 2012, herunder vannkraft, vindkraft, solenergi, havenergi, geometrisk energi og bioenergi. Komiteen understreker betydningen av at listen ikke er uttømmende, slik at eventuelle nye former for fornybar energiproduksjon også kan bli omfattet av elsertifikatordningen på et senere tidspunkt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har merket seg at i forbindelse med de første drøftingene om et felles elsertifikatmarked med Sverige i 2003, lovet daværende olje- og energiminister en overgangsordning der elsertifikatberettigede anlegg som hadde byggestart etter 1. januar 2004, skulle få delta i elsertifikatmarkedet når det kom på plass. Det ble ikke lagt fram for Stortinget en presisering av hvilke anlegg som skulle være elsertifikatberettiget.

Flertallet viser til at overenskomsten mellom Norge og Sverige av 7. september 2009 avklarte de avgjørende rammene for det felles elsertifikatmarkedet. Flertallet har merket seg at statsråd Ola Borten Moe har gjort det klart for bransjen at de ikke kan forvente at overgangsordningen fra november 2009 kommer til å endres. Inkluderingen av noen vannkraftverk tilbake til 2004 og valg av byggestart som kriterium er bestemt etter en samlet vurdering med avveining mellom ulike hensyn og interesser.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at da Stortinget diskuterte ordningen med grønne sertifikater i 2004, uttalte en enstemmig energi- og miljøkomité følgende i Innst. S 181 (2003–2004):

«Komiteen mener det er avgjørende viktig at investeringer i ny fornybar energi ikke stopper opp i påvente av et slikt marked, og komiteen legger til grunn at alle som investerer i prosjekter fra og med 1. januar 2004, og som ellers vil bli tilkjent grønt sertifikat, får det. Komiteen viser i denne sammenheng til pressemelding fra olje- og energiminister Einar Steensnæs der han uttaler: 'Jeg vil understreke at de som bygger ut kraftproduksjon nå ikke skal tape på det ved en innføring av et marked for grønne sertifikater. Sertifikatberettigede anlegg for elektrisitetsproduksjon med byggestart etter 1. januar 2004 vil ha mulighet til å delta i et system for grønne sertifikater, selv om et slikt system måtte bli etablert etter dette tidspunktet.' Komiteen støtter dette.»

Disse medlemmer peker på at en samlet komité viste til at alle som investerer i teknologier som vil motta elsertifikater, skal bli omfattet av overgangsordningen. Det antydes ingen begrensninger.

Disse medlemmer vil også vise til at Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet fremmet følgende forslag:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har merket seg den usikkerheten som har oppstått ved at regjeringen har utsatt innføringen av et grønt sertifikatmarked til 2006. Disse medlemmer viser til at et flertall på Stortinget flere ganger har understreket viktigheten av å få innført et pliktig grønt sertifikatmarked for ny fornybar energi, og mener at det bør innføres tidligere enn 1. januar 2006.

Disse medlemmer mener dette bør kunne iverksettes, om mulig ett år tidligere, fra 1. januar 2005. Disse medlemmer foreslår:

'Stortinget ber regjeringen legge frem det nødvendige lovforslag om innføring av et pliktig norsk-svensk sertifikatmarked så snart som mulig. Alle anlegg med byggestart etter 2004 og som kvalifiserer for det, må kunne omfattes av ordningen.'»

Disse medlemmer viser til at forslaget bekrefter at også de rød-grønne partiene mente en overgangsordning måtte være identisk med de teknologier som til slutt skulle være med i et elsertifikatmarked.

Disse medlemmer har merket seg at disse prinsipper og politiske løfter likevel ikke er fulgt opp i lovproposisjonen. I henhold til proposisjonen vil kraftverk med byggestart etter 7. september 2009 bli med i et elsertifikatmarked, med fradrag for tiden de har vært i drift. Men for kraftverk som er bygget mellom 1. januar 2004 og 7. september 2009, er det nå bare mini- og mikrokraftverk (altså mindre enn 1 MW) som får ta del i overgangsordningen, med fradrag for den tiden de har vært i drift.

Disse medlemmer viser til at aktørene i småkraftbransjen har gitt klart uttrykk for at de føler seg lurte av regjeringen. For kraftverk bygget mellom 1. januar 2004 og 7. september 2009 er dette en ordning som er betydelig dårligere enn det bransjen hadde håpet på og forventet. Det samme gjelder kraftverk som er under bygging eller er satt i drift etter at Soria Moria 2 ble lagt frem, og som småkrafteierne helt til det siste trodde ville bli med i elsertifikatmarkedet. Den massive responsen i høringsrunden på lovforslaget viser at det er stor enighet om at regjeringen går vekk fra tidligere lovnader ved ikke å inkludere kraftverk bygget mellom 1. januar 2004 og 7. september 2009.

Disse medlemmer viser videre til svar fra daværende statsråd Terje Riis-Johansen til Line Henriette Hjemdal i en spørretimedebatt 10. mars 2010, der han sier

«... at overgangsordningen er et nasjonalt anliggende, så det er selvsagt ikke noe den svenske regjeringen har presset den norske regjeringen til å gjøre.»

Det er altså ikke svenske myndigheter som har ønsket eller presset den norske regjeringen til å gå vekk fra tidligere lovnader.

Disse medlemmer understreker at staten må være pålitelig og forutsigbar. Denne tilliten har ligget til grunn når mange enkeltpersoner og bedrifter har investert i småkraftverk etter 2004. Man har stolt på at Stortingets enstemmige holdning ville bli fulgt. En rekke enkeltpersoner og bedrifter har gjort store investeringer og tatt betydelig økonomisk risiko for å bygge ut fornybar energi. De har gjort det et samlet storting har bedt dem om. De som satset og tok mest risiko, blir straffet. Regjeringens overgangsordning premierer ikke foregangsmenn, entreprenørskap eller utvikling. Den premierer tilbakeholdenhet og dem som sitter på gjerdet. Det mener disse medlemmer er uheldig.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn foreslå at all kraftproduksjon som kvalifiserer for deltagelse i elsertifikatmarkedet med byggestart etter 1. januar 2004, i tråd med tidligere løfter, blir inkludert i overgangsordningen.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«I lov om elsertifikater skal § 8 første ledd annet punktum lyde:

Produksjonsanlegget må:

- a) ha hatt byggestart etter 1. januar 2004,
- b) varig øke sin energiproduksjon med byggestart etter 1. januar 2004.

§ 8 fjerde ledd tredje punktum skal lyde:

Produksjonsanlegg som har mottatt statlig investeringsstøtte og som har hatt byggestart etter 1. januar 2004, skal bare godkjennes dersom den mottatte investeringsstøtten tilbakebetales innen 30. april 2012.»

Komiteen vil understreke betydningen av at oppgradering og utvidelser av eksisterende anlegg også vil bli omfattet av elsertifikatordningen – hva angår produksjonsøkning. Det vises for øvrig til at inntekten fra elsertifikater skal inngå i beregningsgrunnlaget for grunnrenteinntekt av løpende produksjon fra vannkraftvirksomhet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener at inntekten fra elsertifikater ikke bør inngå i beregningsgrunnlaget for grunnrenteinntekt av løpende produksjon fra vannkraftvirksomhet. Disse medlemmer viser til partienes (og Venstres) respektive merknader i Innst. 4 L (2010–2011).

Komiteen viser til at anleggene vil bli tildelt ett elsertifikat per MWh produksjon i en periode på 15 år, slik at det siste anlegget som godkjennes, vil gå ut av sertifikatmarkedet i 2035. Komiteen vil understreke betydningen av at ordningen blir mest mulig forutsigbar og at kriteriene for godkjenning er gjort mest mulig objektive. Det er viktig at NVE, som er tiltenkt en viktig rolle i både godkjenning og kontroll av elsertifikatmarkedet, har ressurser til å utføre denne oppgaven på en god måte.

Komiteen peker på at det er knyttet usikkerhet til hvor mye elsertifikatsystemet vil påvirke forbrukernes samlede kostnader.

Komiteen vil understreke betydningen av at elsertifikatmarkedet må evalueres og justeres med jevne mellomrom, og at det er lagt opp til at første kontrollstasjon skal være i 2015. Det er viktig at implementeringsfasen skjer på en så smidig og transparent måte som mulig, for å unngå at det skapes usikkerhet rundt ordningen og de konsekvenser elsertifikatmarkedet måtte ha.

Komiteen vil understreke betydningen av at det etableres et velfungerende og effektivt marked for omsetting av elsertifikater. Dette innebærer blant annet likebehandling, enkel og effektiv omsetning, lav barriere for å være aktør, god pristransparens og håndtering av informasjon av prispåvirkende karakter.

Komiteen viser til at de elsertifikatpliktige vil være enhver som leverer elektrisk strøm til sluttbruker i tillegg til visse sluttbrukere som selv står som både produsent og bruker av energi. Videre vil komiteen peke på at alle som er pålagt elavgift etter ordinær eller redusert sats vil inngå i det såkalte beregningsrelevante volumet for betaling av elsertifikatkostnadene fra strømleverandørene. Komiteen vil understreke betydningen av at elektrisk energi levert til bruk i kjemisk reduksjon, elektrolyse og metallurgiske og mineralogiske prosesser da er unntatt fra ordningen, og at tilsvarende gjelder for energiintensive foretak i treforedlingsindustrien som kan få avgiftsfritak gjennom deltagelse i program for energieffektivisering.

Enova

Komiteen viser til at Enova siden 2002 blant annet har forvaltet en ordning med investeringsstøtte til vindkraft i Norge. Denne støtteformen erstattes nå med elsertifikater, og dette påvirker Enovas virkeområde.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, gir sin støtte til at Enova nå konsentrerer sin innsats om de øvrige satsingsområdene innenfor energiomlegging som redu-

sert energibruk i industri og bygg samt økt bruk av varme fra fornybare energikilder. Videre at Enova skal ha aktivitet innenfor fullskala demonstrasjon av nye energiløsninger.

Flertallet understreker betydningen av at Enova presenteres et overordnet energimål som omfatter hele organisasjonens virksomhet, men vil også at det settes konkrete mål for energieffektivisering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener innføringen av elsertifikater endrer så mye ved Enovas opprinnelige oppgaver at det er naturlig med en overordnet diskusjon om Enovas rolle fremover.

Disse medlemmer foreslår:

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak om Enovas fremtidige rolle.»

Disse medlemmer vil påpeke at Norge er det eneste landet innenfor EU/EØS som ennå ikke har satt et konkret mål for energieffektivisering. Disse medlemmer viser til at den mest miljøvennlige kWh er den som aldri blir benyttet, og at Norge har et stort potensial for energieffektivisering. Disse medlemmer mener at regjeringen bør legge frem et konkret mål for energieffektivisering i Norge innen 2020, slik EU har gjort.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2012 presentere et konkret mål for energieffektivisering i Norge innen 2020.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at energiomlegging og energieffektivisering er viktige satsingsområder fremover, og at det gjennom Grunnfondet og Energifondet stilles store økonomiske ressurser til disposisjon, blant annet finansiert av forbrukerne gjennom et påslag på elavgiften.

Disse medlemmer mener at Enovas fremtidige rolle må sees i sammenheng med hvilke mål og konkrete tiltak for energieffektivisering regjeringen velger å implementere.

Disse medlemmer vil understreke at Norge har behov for en målrettet satsing på energieffektivisering. Som et alternativ til et søknadsbasert system kan myndighetene innføre rettighetsbaserte støttemekanismer, som innebærer at det utbetales en garantert støtte til forhåndsgodkjente tiltak, uten at man må gå veien om å søke om støtte til det konkrete tiltaket.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Enova er et virkemiddel og ikke et mål i seg selv. Disse medlemmer viser til at en mulig innføring av hvite sertifikater og/eller skatte- og avgiftsstimulans kan ivareta mange mål innen energisparing. Forskningscentre for miljøvennlig energi (FME-sentrene) ivaretar mye av arbeidet innen teknologiutvikling. Da kan Enovas rolle fremstå som noe overflødig.

Komiteens medlemmer fra Høyre vil peke på bruk av skattesystemet, hvite sertifikater eller rettighetsfestede sjablonmessige støtteordninger. Disse medlemmer viser her blant annet til Dokument 8:30 S (2009–2010) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup, Lars Myraune, Svein Harberg og Janne Fardal Kristoffersen om tiltak for energieffektivisering av bygninger.

Disse medlemmer peker på at fordelene med disse støtteordningene er at de som gjennomfører energieffektiviseringstiltak, har fullstendig informasjon om hvor mye tiltak vil genere av støtte, og kan enkelt innarbeide støttesatsene i sine økonomiske kalkyler. Utfordringene er imidlertid at myndighetene ikke kan forutsi hvor store energibesparelser som ordningene vil utløse, og hvilke økonomiske konsekvenser ordningene vil ha for offentlige budsjetter.

Disse medlemmer viser videre til Dokument 8:84 S (2009–2010) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Trond Helleland, Nikolai Astrup og Siri A. Meling om opprettelse av et fond og virkemiddelapparat for utvikling av klimavennlig teknologi. Disse medlemmer mener at det er naturlig å vurdere Enovas rolle i lys av dette fondet.

Disse medlemmer understreker at finansieringen av Enova må vurderes opp mot de oppgaver man ser for seg at Enova skal ha i fremtiden.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har merket seg at Enova, i likhet med tidligere år, også i sin siste resultatrapport legger vekt på å synliggjøre kontraktsfestede resultater, som beløp seg til 15,5 TWh ved utgangen av 2010. De sluttreporterte resultatene er godt gjemt og lite transparente i rapporten. Dette til tross for Riksrevisjonens krasse kritikk av resultatrapporteringen i sin vurdering av statsforetaket våren 2010. Det er god grunn til å tro at Enovas kontraktsfestede resultater oppfattes som realiserte resultater av de politikere som setter de økonomiske rammene for Enova. Sluttreporterte resultater utgjør imidlertid kun 37 pst. av de kontraktsfestede resultater, altså 5,8 TWh. I sin virksomhet har Enova heller ikke et hovedfokus på energieffektivisering, ettersom forny-

bar energi (kraft og varme) utgjør hoveddelen av det kontraktsfestede resultatet.

Disse medlemmer viser videre til at i motsetning til norske myndigheter og Enova har EU i sin reviderte handlingsplan for energieffektivisering signalisert en revidert satsing på bygningssektoren, fordi det er her potensialet er størst. Offentlig sektor skal gå foran og høste de største besparelsene. Enovas resultater i offentlige bygg og husholdninger utgjør henholdsvis 0,26 pst. og 0,07 pst. av det totale kontraktsfestede resultatet.

Disse medlemmer peker på at dersom Norge skal følge opp EUs energieffektiviseringspolitikk, må vi redusere energibruken med henholdsvis 9 pst. i 2016 og 20 pst. i 2020, i forhold til hva en normal utvikling av energibruken skulle tilsi. Dette innebærer energibesparelser på henholdsvis ca. 20 og 40 TWh. Det er umulig å lese direkte ut fra Enovas resultatrapporter hvor stor andel av de sluttrapporterte prosjektene som er relatert til redusert energibruk, men trolig dreier det seg om ca. 2 TWh, eller ca. 10 pst. av målsetningen som ligger i energitjenestedirektivet.

Disse medlemmer viser til at behovet for et forsterket virkemiddelapparat synliggjøres også i Arnstad-utvalgets rapport. Rapportens anbefalinger om energieffektivisering (10 TWh i 2020) ansees som meget ambisiøse i norsk sammenheng. Likevel ligger denne ambisjonen langt under de potensielle krav fra EU i forbindelse med implementering av EØS-relevante direktiver i fremtiden.

Disse medlemmer peker på at den typen støtteordninger som Enova forvalter har så langt vist seg lite effektive. Dersom Enova fremdeles skal forvalte ressurser på dagens nivå etter at elsertifikater blir innført, vil det være viktig at det etableres klare retningslinjer for hvordan frigjorte midler skal disponeres.

Disse medlemmer er tvilende til at en utvidet søknadsbasert tilskuddsordning vil være tilstrekkelig for å utløse en betydelig andel av potensialet for energieffektivisering i volummarkedet. Skal vi nå volummarkedet, er vi avhengig av at det etableres enkle rettighetsbaserte støttemekanismer baserte på forhåndsgodkjente sjablonmessige tiltak. Disse medlemmer peker på at en mulig fremtidig rolle for Enova kan være å forvalte en rettighetsbasert ordning, herunder utarbeidelse av liste med pre-kvalifiserte tiltak og nødvendige informasjons- og kompetansehevende tiltak.

Disse medlemmer ser det derfor som ønskelig med en overordnet diskusjon omkring Enovas rolle fremover - i kjølvannet av de endrede forhold som påvirker organisasjonen etter at elsertifikatmarkedet etableres fra 1. januar 2012.

Disse medlemmer vil også bemerke at kapitlet om Enova i Prop. 101 L (2010–2011) ikke var del av den alminnelige høringen om elsertifikatene som hadde frist 1. februar 2011. Kapitlet er etter høringen lagt til av departementet i proposisjonen. Det har derfor i liten grad så langt vært lagt opp til noen diskusjon rundt Enovas rolle.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

I lov om elsertifikater skal § 8 første ledd annet punktum lyde:

Produksjonsanlegget må:

- ha hatt byggestart etter 1. januar 2004
- varig øke sin energiproduksjon med byggestart etter 1. januar 2004.

§ 8 fjerde ledd skal lyde:

Produksjonsanlegg som settes i drift etter 31. desember 2020, kvalifiserer ikke for rett til elsertifikater. Det kan likevel etter søknad tildeles sertifikater i en periode fram til 31. desember 2022 for konsesjonssøkte anlegg som er blitt forsinket i framdriften. Produksjonsanlegg som har mottatt statlig investeringsstøtte og som har hatt byggestart etter 1. januar 2004, skal bare godkjennes dersom den mottatte investeringsstøtten tilbakebetales innen 30. april 2012. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om tilbakebetaling, herunder om renter.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme en sak om Enovas fremtidige rolle.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2012 presentere et konkret mål for energieffektivisering i Norge innen 2020.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov om elsertifikater

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Lovens formål er å bidra til økt produksjon av elektrisk energi fra fornybare energikilder.

§ 2 Lovens stedlige virkeområde

Loven gjelder på norsk territorium.

Kongen kan bestemme at loven helt eller delvis skal gjelde på kontinentalsokkelen eller i jurisdiksjonsområder opprettet i medhold av lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone.

Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen, og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

§ 3 Definisjoner

I denne lov menes med:

- elsertifikat*: et bevis utstedt av staten for at det er produsert en megawatttime fornybar elektrisk energi i henhold til denne lov
- elsertifikatberettiget*: innehaveren av et produksjonsanlegg som har rett til elsertifikater dersom vilkårene i kapittel 2 er oppfylt
- elsertifikatplikt*: plikt til per 1. april hvert år å inneha et visst antall elsertifikater for annullering i samsvar med denne lov
- produksjonsanlegg*: en innretning for produksjon av elektrisk energi
- registeransvarlig*: den enhet som er utpekt etter § 11 som ansvarlig for å utstede elsertifikater, samt utvikle og drive et elektronisk register for elsertifikater

§ 4 Elsertifikatenes funksjonstid

Elsertifikater kan utstedes for produksjon som skjer til og med 31. desember 2035. Siste annullering av elsertifikater skjer 1. april 2036.

§ 5 Utenlandske elsertifikater

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om anvendelsen av utenlandske elsertifikater til oppfyllelse av elsertifikatplikt og de nærmere vilkårene for dette.

Kapittel 2. Utstedelse av elsertifikater

§ 6 Rett til elsertifikater

Innehaveren av produksjonsanlegg er elsertifikatberettiget dersom produksjonsanlegget:

- produserer elektrisk energi basert på fornybare energikilder etter § 7,
- er godkjent etter § 8 og
- oppfyller krav til måling og rapportering etter § 9.

§ 7 Produksjon fra fornybare energikilder

Elsertifikater utstedes for produksjon av elektrisk energi basert på fornybare energikilder, herunder:

- vannkraft
- vindkraft
- solenergi
- havenergi
- geotermisk energi
- bioenergi

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hva som anses som fornybare energikilder.

§ 8 Godkjenning av produksjonsanlegg

Departementet skal etter skriftlig søknad fra innehaveren godkjenne produksjonsanlegg som kvalifiserer for rett til elsertifikater. Produksjonsanlegget må:

- ha hatt byggestart etter 7. september 2009,
- være et vannkraftverk med installert effekt inntil 1 MW som hadde byggestart etter 1. januar 2004, eller
- varig øke sin energiproduksjon med byggestart etter 7. september 2009.

Produksjonsanlegg som nevnt i bokstav c skal godkjennes for så vidt gjelder økningen i produksjonen som følge av en investering.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om godkjenning av produksjonsanlegg, herunder om byggestart, anlegg som vesentlig fornyes eller får betydelige endringer i rammebetingelser, og om beregning av og dokumentasjon for økt produksjon.

Produksjonsanlegg som settes i drift etter 31. desember 2020, kvalifiserer ikke for rett til elsertifikater. Produksjonsanlegg som har mottatt statlig investeringsstøtte og som har hatt byggestart etter 7. september 2009, skal bare godkjennes dersom den mottatte investeringsstøtten tilbakebetales innen 30. april 2012. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om tilbakebetaling, herunder om renter.

Den elsertifikatberettigede plikter å melde fra til departementet om enhver endring i produksjonsanlegget som kan være av betydning for anleggsgodkjenningen umiddelbart etter at dette er kjent, herunder om tidspunktet for endringen.

Kongen kan fastsette bestemmelser til gjennomføring av forpliktelser med annen stat om å avskjære rett til elsertifikater dersom det gis offentlig støtte knyttet til produksjon av elektrisk energi i godkjente produksjonsanlegg.

§ 9 Måling og rapportering

Elsertifikater utstedes for elektrisk energi som er målt og rapportert til registeransvarlig, basert på et system for måling av produksjonen og verifisering av måleresultatene. Ved søknad etter § 8 må det foreligge dokumentasjon for dette.

Dersom kun deler av produksjonen i et anlegg kvalifiserer for rett til elsertifikater, kan departementet pålegge innehaveren å særskilt beregne og rapportere slik produksjon til registeransvarlig.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om måling og rapportering av produksjon av elektrisk energi.

§ 10 Utstedelse av elsertifikater

Registeransvarlig skal utstede ett elsertifikat til den elsertifikatberettigede for hver megawatttime elektrisk energi fra produksjonsanlegg som er godkjent etter § 8. Hvert elsertifikat skal ha et identifiseringsnummer og dato for utstedelsen.

Elsertifikat utstedes ved at registeransvarlig registrerer elsertifikatet på den elsertifikatberettigedes konto. Registrering skal skje uten ugrunnet opphold etter at registeransvarlig har mottatt rapport om den elsertifikatberettigede produksjonen.

For det enkelte godkjente produksjonsanlegg kan elsertifikater utstedes i en samlet periode på 15 år fra første tildeling. For produksjonsanlegg som er omfattet av § 8 første ledd bokstav c, regnes utstedelsesperioden fra tidspunktet for første tildeling etter at den økte produksjonen kom i drift. For produksjonsanlegg som er omfattet av § 8 første ledd og som er satt i drift før lovens ikrafttredelse, skal driftsperioden fram til lovens ikrafttredelse trekkes fra i den samlede utstedelsesperioden.

Dersom en elsertifikatberettiget er forhindret fra å motta elsertifikater på grunn av driftsavbrudd eller hendinger knyttet til overføring eller distribusjon av elektrisk energi, kan departementet etter søknad forlenge perioden på 15 år tilsvarende den tid den elsertifikatberettigede ikke har mottatt elsertifikater. Elsertifikater kan ikke utstedes for produksjon som skjer etter 31. desember 2035.

En elsertifikatberettiget som mener å ha fått utstedt et uriktig antall elsertifikater, kan kreve at departementet fatter vedtak om hvor mange elsertifikater den elsertifikatberettigede har krav på.

Elsertifikatberettigede plikter å oppbevare dokumentasjon for utstedelsen av elsertifikater i 10 år etter utløpet av det kalenderår elsertifikatene blir utstedt.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om utstedelse av elsertifikater.

Kapittel 3. Elsertifikatregisteret og omsetning av elsertifikater

§ 11 Elsertifikatregister

Registeransvarlig skal opprette et elsertifikatregister som blant annet inneholder opplysninger om utstedelse, beholdning, overdragelse, omsetningspris og annullering av elsertifikater.

Registeransvarlig skal opprette elsertifikatkonto for elsertifikatpliktige og elsertifikatberettigede eller andre etter skriftlig søknad. Elsertifikatpliktige skal ha elsertifikatkonto.

Registeransvarlig er ansvarlig for driften av elsertifikatregisteret og for registrering og annullering av elsertifikater. Departementet skal ha direkte tilgang til elsertifikatregisteret.

Departementet utpeker registeransvarlig og kan i forskrift eller ved enkeltvedtak fastsette vilkår for elsertifikatregisteret, herunder om plikt til å opprette elsertifikatkonti, føring av elsertifikatregisteret, kriterier for når en rettighet skal anses registrert, rapportering til elsertifikatregisteret og offentliggjøring av informasjon registrert i elsertifikatregisteret.

§ 12 Omsetning og registrering av elsertifikater

Elsertifikater kan omsettes til enhver som har opprettet elsertifikatkonto etter § 11. All omsetning av elsertifikater og omsetningsprisen skal registreres i elsertifikatregisteret.

Selger er ansvarlig for at salg av elsertifikater registreres på kjøperens elsertifikatkonto og for å gi informasjon om omsetningsprisen til registeransvarlig.

Etter skriftlig søknad fra kjøper kan registeransvarlig foreta foreløpig registrering av kjøpet dersom dette er sannsynliggjort. Registeransvarlig skal umiddelbart underrette selger om foreløpig registrering. Selger skal gis to ukers frist til å uttale seg.

Dersom selger ikke bestrider foreløpig registrering overfor registeransvarlig innen to uker, skal kjøpet registreres som endelig på kjøperens konto. Dersom selger bestrider den foreløpige registreringen overfor registeransvarlig innen to uker, opprettholdes foreløpig registrering inntil spørsmålet er rettskraftig avgjort eller selger og kjøper i fellesskap gir registeransvarlig beskjed om å endre foreløpig registrering. Elsertifikater med foreløpig registrering kan ikke selges, pantsettes eller på annen måte overdras.

Registeransvarlig foretar registrering eller foreløpig registrering av pantsettelser på samme måte som ved salg. Registeransvarlig foretar registrering av konkurser og utlegg etter skriftlig melding.

Registeransvarlig kan rette åpenbare feil i opplysninger i elsertifikatregisteret. Registeransvarlig skal umiddelbart etter at retting er foretatt sende mel-

ding til kontohavere og andre rettighetshavere som berøres av rettingen.

§ 13 *Pantsettelse av elsertifikater*

Elsertifikater kan pantsettes. Panterett i elsertifikater får rettsvern ved registrering i elsertifikatregisteret. Pantsettelsen omfatter de elsertifikater som er angitt som pantsatt på pantsetterens elsertifikatkonto.

Ved pantsettelse av elsertifikater skal partene sende melding til registeransvarlig om pantsettelsen. For sletting av panterettighet må panthaveren gi samtykke. Bestemmelsene om registrering, foreløpig registrering og retting av feil i § 12 gjelder tilsvarende.

Utleggspant i elsertifikater som er registrert i elsertifikatregisteret får rettsvern ved registrering i elsertifikatregisteret.

Registrert panterett i elsertifikater er tvangsgrunnlag for tvangsdekning etter tvangsfullbyrdesloven kapittel 10.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om pant i elsertifikater.

§ 14 *Rettsvirkning av registrering i elsertifikatregisteret*

En registrert rettighet går foran en rettighet som ikke er registrert eller som er registrert på et senere tidspunkt.

En eldre rettighet går uten hensyn til første ledd foran en yngre rettighet, dersom:

- a) den yngre rettigheten bygger på avtale og erververen av den yngre rettigheten ved registreringen kjente eller burde kjent til den eldre rettigheten, eller
- b) den yngre rettigheten er ervervet ved arv.

Når en rettighet som er ervervet ved avtale er registrert, kan det ikke gjøres gjeldende mot kjøper at selgerens rett ikke var i samsvar med elsertifikatregisterets innhold. Dette gjelder ikke dersom kjøperen var eller burde være kjent med selgerens manglende rett da kjøpet ble registrert, eller ved konflikter mellom kolliderende rettigheter som nevnt i første og annet ledd.

§ 15 *Prisinformasjon*

Registeransvarlig skal fortløpende offentliggjøre informasjon om overdragelser av elsertifikater, herunder om tidspunkt for overdragelsen, antall overdratte elsertifikater og vederlagets størrelse.

Selger og kjøper skal på forespørsel oppgi kontraktsdokumentasjon til registeransvarlig eller departementet.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om innhenting og offentliggjøring av prisinformasjon.

Kapittel 4. Elsertifikatplikt

§ 16 *Hvem som har elsertifikatplikt*

Følgende er elsertifikatpliktige:

- a) enhver som leverer elektrisk energi til sluttbruker,
- b) enhver som forbruker elektrisk energi som er egenprodusert, og
- c) enhver som kjøper elektrisk energi til eget forbruk på den nordiske kraftbørsen eller gjennom bilateral avtale.

I tilfeller hvor kjøperen er elsertifikatpliktig etter bokstav c, er ikke selgeren elsertifikatpliktig.

§ 17 *Årlige elsertifikatkvoter*

Den årlige elsertifikatkvoten for den elsertifikatpliktige er et forholdstall oppgitt i følgende tabell:

Beregningsår for elsertifikatkvoten	Elsertifikatkvoten
2012	0,030
2013	0,049
2014	0,069
2015	0,088
2016	0,108
2017	0,127
2018	0,146
2019	0,165
2020	0,183
2021	0,182
2022	0,181
2023	0,180
2024	0,179
2025	0,176
2026	0,164
2027	0,151
2028	0,132
2029	0,113
2030	0,094
2031	0,075
2032	0,056
2033	0,037
2034	0,018
2035	0,009

§ 18 *Elsertifikatpliktens omfang*

Elsertifikatpliktens omfang tilsvarer den elsertifikatpliktiges beregningsrelevante mengde elektriske energi i det enkelte år, multiplisert med elsertifikatkvoten (forholdstallet) som er fastsatt for det samme året. Om den beregnede elsertifikatplikten ikke blir et

heltall, skal antall elsertifikater per megawatttime avrundes til nærmeste heltall. Elsertifikatplikten skal likevel alltid omfatte minst ett elsertifikat.

Som beregningsrelevant mengde etter første ledd anses leveranser som nevnt i Stortingets vedtak om forbruksavgift på elektrisk kraft § 1 slik det lyder for budsjetterminen 2011. Kongen fastsetter i forskrift nærmere regler om at kraftforbruk i kraftintensiv industriell virksomhet, eventuelt over et bestemt forbruksnivå, etter søknad ikke skal anses beregningsrelevant.

Kjøp av elektrisk energi for å dekke nettap er ikke beregningsrelevant.

Nettselskapene plikter på forespørsel å gi departementet og den elsertifikatpliktige opplysninger om beregningsrelevant mengde elektrisk energi som leveres over nettselskapenes nett.

Den elsertifikatpliktige kan ikke belaste sluttbrukere med kostnader knyttet til elsertifikater for forbruk som ikke er beregningsrelevant.

§ 19 Registrering av elsertifikatplikt

Den som har elsertifikatplikt etter §§ 16 og 18, skal sende melding til departementet senest to uker etter at elsertifikatplikten inntrådte. Departementet kan etter forutgående varsel registrere aktører som ikke har meldt seg som elsertifikatpliktige.

Etter søknad kan departementet fatte vedtak for elsertifikatpliktige aktører etter § 16 som avgjør om elektrisk energi anses beregningsrelevant etter § 18.

§ 20 Oppfyllelse av elsertifikatplikt

Den elsertifikatpliktige skal innen 1. mars hvert år rapportere til registeransvarlig all elektrisk energi som inngår i beregningen av elsertifikatplikten etter § 18, samt hvor mange elsertifikater som skal annulleres. Registeransvarlig rapporterer opplysningene videre til departementet.

Oppfyllelse av elsertifikatplikt skjer ved at registeransvarlig per 1. april hvert år annullerer det antall elsertifikater som den elsertifikatpliktige har angitt. Elsertifikater som er pantsatt, er gjenstand for utlegg eller er foreløpig registrert, kan ikke annulleres.

Den elsertifikatpliktige skal oppbevare dokumentasjon for fastsettelsen av elsertifikatplikten i 10 år etter utløpet av det kalenderår elsertifikatplikten gjelder for.

§ 21 Avgift for manglende annullering av elsertifikater

Dersom det for den elsertifikatpliktige ikke annulleres tilstrekkelig antall elsertifikater etter § 20, ilegger departementet en avgift for hvert elsertifikat som mangler for å oppfylle elsertifikatplikten.

Endelig vedtak om ileggelse av avgift er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet fastsetter i for-

skrift nærmere regler om hvordan avgift for manglende oppfyllelse av elsertifikatplikten skal beregnes, ilegges og inndrives.

§ 22 Informasjon til sluttbrukere

Den elsertifikatpliktige skal gi sluttbrukere spesifisert informasjon om kostnadene som følger av elsertifikatplikten, og generell informasjon om elsertifikatplikten, herunder om elsertifikatkvoten for det enkelte år.

Kapittel 5. Forskjellige bestemmelser

§ 23 Kontroll

Departementet fører kontroll med at bestemmelser fastsatt i eller i medhold av loven overholdes.

Departementet kan gi de pålegg som er nødvendige for å sikre at bestemmelser fastsatt i eller i medhold av loven blir overholdt.

Enhver som har rettigheter og plikter etter denne lov, plikter uavhengig av bestemmelser om taushetsplikt å gi departementet de opplysninger som er nødvendige for utøvelsen av myndighet etter denne lov, og for å ivareta Norges internasjonale forpliktelser. Departementet kan, uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, også gi andre norske myndigheter opplysninger for utøvelse av myndighet overfor virksomhet som er omfattet av loven. For å oppfylle Norges avtaleforpliktelser overfor annen stat kan departementet uten hinder av lovbestemt taushetsplikt gi myndigheter i andre stater som er part i EØS-avtalen opplysninger som er nødvendige for å fremme håndhevelsen av norsk eller vedkommende stats regulering av elsertifikatmarkedet. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om opplysningsplikt, taushetsplikt og om utlevering av opplysninger.

Departementet har rett til tilgang til produksjonsanlegg, lokaler, områder tilhørende slikt produksjonsanlegg og den registeransvarliges lokaler i den utstrekning dette er nødvendig for å utøve tilsyn etter denne lov.

§ 24 Tilbaketrekking av godkjenning

Dersom godkjenning som elsertifikatberettiget etter § 8 er gitt på grunnlag av uriktige eller villedende opplysninger, eller dersom produksjonsanlegget av andre årsaker ikke lenger oppfyller kravene til godkjenning, kan godkjenningen trekkes tilbake.

§ 25 Tvangsmulkt

Departementet kan fatte vedtak om tvangsmulkt for å sikre at en plikt som følger av eller i medhold av denne lov, blir oppfylt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen og er tvangs-

grunnlag for utlegg. Departementet kan helt eller delvis frafalle påløpt tvangsmulkt.

§ 26 Overtredelsesgebyr

Departementet kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt

- a) gir uriktige eller villedende opplysninger i søknad om godkjenning av produksjonsanlegg eller unnlater å gi opplysninger etter § 8,
- b) gir uriktige eller villedende opplysninger om forhold som ligger til grunn for utstedelse av elsertifikater etter §§ 9 og 10,
- c) gir uriktige eller villedende opplysninger etter §§ 12 eller 15 ved salg av elsertifikater,
- d) overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelser om oppbevaring av dokumentasjon etter § 10 sjette ledd eller § 20 tredje ledd,
- e) overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelsene om elsertifikatplikt i §§ 19, 20 eller 22, eller
- f) overtrer eller medvirker til overtredelse av vedtak truffet etter §§ 18, 21 eller 23.

Betalingsfristen for ilagt gebyr er fire uker fra vedtakstidspunktet. Ilagt gebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Krav på gebyr innkreves av Statens innkrevingsentral. Innkrevingsentralen kan inndrive kravet ved trekk i lønn og andre lignende ytelser etter reglene i dekningsloven § 2-7. Innkrevingsentralen kan også inndrive kravet ved å stifte utleggspant for kravet dersom panteretten kan gis rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5, og utleggsforretningen kan holdes på Innkrevingsentralens kontor etter tvangsfullbyrdsloven § 7-9 første ledd.

Når en overtredelse som kan medføre overtredelsesgebyr er begått av noen som har handlet på vegne av et foretak, kan overtredelsesgebyr ilegges foretaket selv om overtredelsesgebyr ikke kan ilegges noen enkeltperson. Med foretak menes her selskap, enkeltpersonforetak, stiftelse, forening eller annen sammenslutning, bo eller offentlig virksomhet.

Ved avgjørelsen av om et foretak skal ilegges overtredelsesgebyr og ved utmåling av sanksjonen, skal det særlig legges vekt på

- a) overtredelsens grovhet,
- b) om foretaket ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne forebygge overtredelsen,
- c) om overtredelsen er begått for å fremme foretakets interesser,
- d) om foretaket har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,
- e) om det foreligger gjentakelse, eller
- f) foretakets økonomiske evne.

§ 27 Straff

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder eller begge deler straffes den som forsettlig eller uaktsomt

- a) gir uriktige eller villedende opplysninger i søknad om godkjenning av produksjonsanlegg eller unnlater å gi opplysninger etter § 8,
- b) gir uriktige eller villedende opplysninger om forhold som ligger til grunn for utstedelse av elsertifikater etter §§ 9 og 10,
- c) gir uriktig eller villedende opplysninger etter §§ 12 eller 15 ved salg av elsertifikater,
- d) overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelsene om elsertifikatplikt etter §§ 19, 20 eller 22, eller
- e) overtrer eller medvirker til overtredelse av vedtak i medhold av §§ 21 eller 23.

Medvirkning straffes på samme måte.

§ 28 Gebyr

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om gebyrer for saksbehandling etter loven, herunder registrering og kontoføring i elsertifikatregisteret, behandling av søknad om anleggsgodkjenning og tilsyn.

Gebyrene er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 29 Erstatning

Registeransvarlig er ansvarlig for økonomisk tap noen påføres som følge av feil som er oppstått i tilknytning til registreringsvirksomheten. Dette gjelder ikke dersom registeransvarlig godtgjør at feilen skyldes forhold utenfor dennes kontroll som registeransvarlig ikke med rimelighet kunne ventes å unngå eller overvinne følgene av.

Erstatningsansvaret etter første ledd omfatter kun direkte tap.

For annet økonomisk tap er registeransvarlig ansvarlig dersom tapet skyldes uaktsomhet fra den registeransvarliges side eller hos noen registeransvarlig svarer for.

Ved skadelidtes medvirkning kan erstatningsansvaret nedsettes eller falle helt bort.

§ 30 Forskrifter

Departementet kan fastsette forskrifter til gjennomføring og utfylling av loven og de forskrifter som er nødvendige for ivaretagelse av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

Kapittel 6. Ikrafttredelses- og overgangsregler. Endringer i andre lover

§ 31 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

§ 32 *Endringer i andre lover*

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs skal § 79 annet ledd nr. 5 og nytt nr. 6 lyde:
- 5) Regnskapsregisteret, dersom skyldnerens virksomhet er innsendingspliktig,
- 6) *Elsertifikatregisteret, dersom skyldneren innehar elsertifikatkonto.*

2. I lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse:

§ 7-20 nytt tiende ledd skal lyde:

Ved utlegg i elsertifikater registrerer namsmannen omgående i elsertifikatregisteret at bare namsmannen kan disponere over elsertifikater det er tatt utlegg i.

§ 7-20 nåværende tiende og ellefte ledd blir nye ellefte og tolvte ledd.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 31. mai 2011

Erling Sande

leder

Siri A. Meling

ordfører